

UNIVERSITETET I
NORDLAND

Språkstimulering for toåringene i garderobesituasjonen

FL200L 000 Bacheloroppgave

Kandidatnummer 131

Vår 2014

Førskolelærerutdanningen

Forord

Jeg ønsker å uttrykke min takknemmelighet til de personene som har vært til stor hjelp under arbeidet av denne bacheloroppgaven.

Først og fremst vil jeg si takk til den barnehagen som har gitt meg tillatelse til å foreta mine undersøkelser hos dem. Jeg setter pris på at jeg har fått komme inn i deres travle hverdag og kunne foreta de observasjonene jeg hadde behov for. En ekstra takk til pedagogen som tok seg tid til intervju og kom med utfyllende svar på spørsmålene jeg hadde.

Jeg ønsker også å takke studiegruppen min som har vært en støtte under hele arbeidet. Vi har motivert hverandre og det har vært med på å gjøre prosessen enklere.

Sist, men ikke minst, vil jeg uttrykke en stor takk til veileder May-Line Tverbakk for hennes konstruktive og detaljerte tilbakemeldinger gjennom hele denne perioden. Hennes råd har vært til stor hjelp under fullføringen av denne bacheloroppgaven.

Tusen takk!

Sammendrag

I denne bacheloroppgaven tar jeg for meg hvordan en pedagog kan legge til rette for god språkstimulering for toåringene i garderobesituasjonen. Språkstimulering er et stort tema og det har derfor vært nødvendig å avgrense oppgaven til et spesifikt område.

Kapittel 1 er en innledning og introduksjon til tema. Her får du et overblikk over hvorfor jeg har valgt å skrive om dette tema i oppgaven og hvordan oppgaven bygges opp.

I kapittel 2 får du en oversikt over den teoretiske forankringen oppgaven skrives på.

Det metodiske perspektivet er grunnlag for kapittel 3 og her tar jeg for meg min førforståelse av emne, går i dybden på intervju og observasjon i tillegg til å se på de etiske vurderingene som har vært nødvendig før metodene ble brukt.

Kapittel 4 handler om presentasjon av data og drøfting. Gjennom observasjon og intervju har jeg valgt å konsentrere meg om to funn i denne oppgaven. Den gode samtalen, benevnning og positiv oppmuntring er det første funnet og personalet er det andre.

Drøftingen av funnene og teorien sier meg at hvis en pedagog skal legge til rette for god språkstimulering for toåringene i garderobesituasjonen er det viktig å gå fram som et godt eksempel. Barna må settes i sentrum av påkledningen og det er viktig å samtale og benevne ting for dem. Det kreves hele tiden oppdatering på tema og gode situasjoner bør løftes frem. Pedagogen må se til at personalet vet hva som forventes av dem og det bør være kontinuerlig fokus på språkstimulering i garderoben på avdelingsmøtene.

INNHALDSFORTEGNELSE

1.0 Innledning	5
1.1 Problemstilling	6
1.2 Andre undersøkelser og utviklingsarbeid	6
2.0 Teoretisk forankring	7
2.1 Styringsdokumenter og forskrifter	7
2.2 Språkutvikling	7
2.3 Den gode samtalen	10
2.4 Vygotsky	10
3.0 Metode	11
3.1 Førforståelsen	11
3.2 Bruk av metode	11
3.2.1 Observasjon	11
3.2.2 Intervju	12
3.3 Feilkilder	12
3.4 Ethiske vurderinger	13
4.0 Presentasjon av data og drøfting	13
4.1 FUNN 1: Samtale med barna, benevning og positiv oppmuntring	14
4.2 FUNN 2: personalet	17
4.3 Utviklingsmuligheter	20
5.0 Avslutning	22
Litteraturliste	24
Vedlegg 1	26
Oppgavens oppbygging	26
Vedlegg 2	27
Intervjuguide	27

1.0 INNLEDNING

Mette hjelper Line med å kle på. "Kor e tommeltotten? E den i tommelhuset? Ja, der e den! God dag, god dag" sier hun og Line ler. " Så må vi ta armen inn her, og andre armen inn her" sier Mette og får dressen på plass. "Vi må ha på buff og lue og til slutt må vi ta på sko", fortsetter hun og løfter Line opp på fanget. Hun begynner å ta på skoen og Line protesterer "ihh....". "Ka e det?" spør Mette og får øyekontakt med henne. Line ser bare tilbake på henne uten å si noe. Mette fortsetter med skoen. "Ihh..." sier Line og snur seg mot Mette igjen. "Å, e det for trangt? Kanskje vi må ta av ullsokken. Det va det du prøvde å si, ja det burde æ jo ha skjønt." sier Mette og tar av ullsokkene og vips så er skoene på og Line er på vei ut.

I denne oppgaven skal jeg ta for meg språkstimulering blant toåringene i barnehagen. Det finnes mange spennende og interessante områder man kan ta for seg innenfor dette tema og for å avgrense mest mulig ønsker jeg å se på påkledningen i garderoben. Fortellingen om Mette og Line er et godt eksempel på hvordan språket brukes i påkledningen. Jeg har valgt denne avgrensningen for at barn lærer språket de hører rundt seg, og påkledningen er en del av den rutinepregede hverdagen på en småbarnsavdeling som gir store muligheter for den gode samtalen (Høigård, Mjør & Hoel, 2009:13). Det overordnede tema for oppgaven blir derfor språkstimulering for toåringene i garderobesituasjonen.

Barns språkstimulering var et fag som fanget min interesse fra første stund. Dette var et fag som jeg kunne relatere til praksis i stort sett alle timer og som jeg virkelig ser viktigheten av i jobben som førskolelærer. Interessen for dette faget ble bakgrunnen for mitt valg av tema. Jeg har innsett hvor viktig jobb vi må gjøre i barnehagen med de minste for å legge grunnlag for språkutviklingen til barna. Jeg ønsket å finne en tid i hverdagen hvor jeg kunne se på mulighetene for tilrettelegging av språkstimulering. Derfor ble det et naturlig valg for meg å skrive om garderobesituasjonen. Med utgangspunkt i toåringene vil jeg se nærmere på deres språkstimulering og hvordan man kan unngå at tidsklemma og samlebeltefunksjonen under påkledning ikke blir til hinder for god språkstimulering.

Av hensyn til oppgavens omfang har jeg valgt å konsentrere meg om en helt generell småbarnsavdeling, der jeg ikke vil ha et fokus på barn med flerspråklig bakgrunn eller barn med spesielle behov.

1.1 PROBLEMSTILLING

Da jeg er interessert i å kunne bruke denne oppgaven som hjelp i den videre jobben som førskolelærer, ønsker jeg å ta utgangspunkt i en pedagogs ståsted og problemstillingen som jeg jobber ut i fra i denne oppgaven er følgende:

Hvordan kan en pedagog legge til rette for god språkstimulering for 2åringene i garderobesituasjonen?

Jeg håper gjennom denne oppgaven å kunne ta for meg en pedagogs tanker og intensjoner om hvorfor språkstimulering er viktig og hvordan dette gjøres i hverdagen i den utvalgte barnehagen. Deretter vil jeg sammenligne det som ble gjort opp mot hva som ble sagt i intervjuet og knytte det til teorien på området (se vedlegg 1). Hva var bra? Hvilke utviklingsmuligheter innenfor språkstimulering i garderobesituasjon har barnehagen?

1.2 ANDRE UNDERSØKELSER OG UTVIKLINGSARBEID

Jeg har vært innom biblioteket og gjennom søk på Google og Bibsys funnet flere oppgaver som omhandler språkstimulering i barnehagen. De fleste av disse oppgavene har vært masteroppgaver og videreutdanningsoppgaver som har hatt et mye større omfang enn det min oppgave skal ha. Jeg har ikke funnet noen oppgaver som tar for seg akkurat samme tema som jeg har, men de masteroppgavene jeg har funnet vil allikevel være til god hjelp da de gir innspill til teori som kan være relevant for min oppgave.

Morken (2012) tar for seg hvordan pedagoger utnytter språkstimulering på de ulike arenaene i barnehagen. Hennes studie viser til resultater hvor pedagogene er opptatt av førstehåndserfaringer i barnehagen og hvordan pedagogene bruker de verktøy de har til å utnytte alle arenaene i hverdagen til språkstimulering. Hun har brukt en sosiokulturell og en hermeneutisk tilnærming og støtter seg i stor grad på Vygotsky gjennom oppgaven.

Aukrust (2005) har på oppdrag av utdannings- og forskningsdepartementet sett på språkstimulering og sammenhengen mellom tidlig innsats og livslang læring. Hun hadde et overraskende funn hvor barns språklige utvikling var stabil gjennom skolealder. Altså hvilken språklig utvikling de har fått i førskolealder har noe å si for hvordan språket vil videreutvikles i skolealder. Altså et godt språkmiljø og språkstimulering i barnehagen kan gi god grobunn for språkutvikling senere. *Tidlig språkutvikling handler om å gi barna forutsetninger for å lære å lære* (Aukrust,2005:46).

2.0 TEORETISK FORANKRING

2.1 STYRINGSdokumenter og forskrifter

I Rammeplanen står det at språkstimulering er en viktig del av barnehagens innhold. Det skal gis mulighet til å motta og tolke et budskap, samtidig som man skal få være avsender av et budskap (Kunnskapsdepartementet,2011:40). Det er i småbarnsalderen at barna har sin grunnleggende språkutvikling og personalet i barnehagen blir et naturlig forbilde for barna (ibid:35). Det språklige samspillet mellom Mette og Line viser hvordan en *voksen kan oppfatte og bekrefte barns uttrykk og samtidig sette ord på barnets inntrykk og opplevelser, og hvordan dette er av avgjørende betydning for videre utvikling av talespråket* (Kunnskapsdepartementet,2011:35).

Det er viktig å begynne tidlig med å utvikle språket til barna. St.meld.nr 16 handler om tidlig innsats for livslang læring. Den tar for seg hvor viktig språket er og nevner studier der tidlig språkstimulering kan være med å forebygge sosiale forskjeller i senere læresituasjoner. I denne meldingen blir også tidlig språkstimulering karakterisert som aktiv og bevisst lek med språket gjennom lesing av eventyr, rim og regler (St.Meld.nr.16(2006-2007),2007:23).

Videre fortsetter St.meld.nr.23 med å presisere at *tidlig og god språkstimulering er viktig for å gi barn et redskap for å forstå, uttrykke seg, delta aktivt i et fellesskap og lære å lære* (St.Meld.nr.23 (2007-2008), 2008:17). Det står også poengtert at barnehagen er den viktigste arenaen for språkstimulering utenfor hjemmet. Det språklige fundamentet som legges i småbarnsalderen er utrolig viktig både for den sosiale mestringen og læring senere i livet (Ibid:17). Også i St.meld.nr.24 blir det presisert at systematisk arbeid med språk gir grunnlag for sosial utjevning senere (St.meld.nr.24 (2012-2013),2013:81).

2.2 SPRÅKUTVIKLING

Før jeg tar for meg teorien rettet spesielt mot språkutvikling og språkstimulering vil jeg kort ta for meg begrepet Toddler. Dette er en fellesbetegnelse på en barnegruppe, ett og toåringer som stabber og går (Løkken,2010:16). Merleau-Ponty (1945) mente at den verbale kommunikasjon og den non-verbale kommunikasjon gjennom kroppslige ytringer var i tråd med hverandre. Dette kan knyttes opp mot toddlerne som bruker kroppen sin som en form for kommunikasjon og det barna uttrykker nonverbalt, kan de voksne sette ord på (Løkken,2010:38).

Fra barna er noen få måneder gammel og spesielt de første årene er dialogen mellom barn og voksne preget av lydlige og kroppsspråklige samspill. Gradvis vil barnas ferdigheter som dialogpartner utvikles. Allerede i de første månedene blir de voksnes pauser brukt som turvekslingssignal. Titt-tei leken er også et tegn på turveksling, hvor det bygges opp spenning på noe som er borte, som etterpå gir respons når tingen som er borte kommer fram igjen (Haugen, Løkken & Röthle, 2013:107-109).

Språkutviklingen er delt inn i ulike faser etter hvordan barna tilegner seg språket. Den første fasen av denne utviklingen kalles for det grunnleggende systemet i språket. Dette omhandler ett- til treåringer og fokuset ligger på ordforråd, ordbøyning, begynnende setninger og uttale. Toåringene går inn i en enorm ordsamlerperiode hvor de lærer ord som henger sammen med erfaringene de gjør med ting og hverdagslige aktiviteter. Denne perioden varer i omtrent ett år (Høigård, Mjør & Hoel, 2009:14). I denne perioden vil barna oppdage at de med språket får mulighet til å kommunisere med de rundt seg om de erfaringer de gjør og de får formidlet det som er viktig for dem og klarer å reflektere over egen hverdag. Språkutviklingen blir en svært sentral del av barnas utvikling. *Språket er avgjørende for læring, sosiale relasjoner og vennskap* (Høigård, Mjør & Hoel, 2009:4).

Innenfor barns språkutvikling vil jeg trekke fram sentrale begreper som ligger under grammatikken, som verktøy; fonologi, morfologi, syntaks, tekst og semantikk. Begrepene beskriver forskjellige måter språket vårt er bygd opp på (Høigård, 2006:108). De fleste toåringene er midt i systemlæringsfasen, når vi snakker om utviklingsfaser. Den fonologiske utviklingen er allerede godt i gang og før de fyller fire år er det vanlig å ha alle lydene på plass. I denne tiden er også den semantiske utviklingen startet, altså at de opparbeider seg en forståelse for hva de sier. Betydningen av ordene i språket utvikles (Høigård, 2006:110).

Førstehåndserfaring blir derfor et viktig begrep når det kommer til språkutvikling og språkstimulering for barn. Med førstehåndserfaring mener jeg at barnet får ta og se på gjenstanden som blir beskrevet. Ved at barnet tar på seg en lue og at det blir nevnt ordet lue om det, får barnet en førstehåndserfaring med dette ordet. For at barna skal lære og utvikle gode og stabile begreper er det viktig at de får oppleve flest mulig førstehåndserfaringer og at voksne rundt navngir tingene rundt dem slik at de får snakke om sine erfaringer (Høigård, 2006:148).

For at barn skal kunne uttrykke sine egne følelser og tolke andres intensjoner, har de behov for kommunikasjon i barnehagehverdagen. Personalet i barnehagen må være en støttespiller

for barna når de prøver seg fram i dagligdagse gjøremål. For at barna skal lære, må det de gjør i hverdagen gjentas flere ganger slik at de får prøve ut og gjøre erfaringer. Det er ikke uvanlig at toåringer blir frustrert i perioder der de ikke føler seg forstått eller klarer å kommunisere det de ønsker. Dette kan lett føre til dytting, slåssing og biting. Hvis Mette ikke hadde brukt tid på å finne ut av hva Line ville kommunisere med sine ”iiihh..”, kunne det vært med på å gjøre Line frustrert. Derfor er det viktig at barnehagen legger fokus på språk og arbeider aktivt og systematisk med dette slik at barna lærer seg å skape gode relasjoner og får et positivt samspill med andre barn (Utdanningsdirektoratet,2012:11).

I følge språkveilederen til utviklingsdirektoratet (2013) kan voksne hjelpe barna med utviklingen av språket gjennom forskjellige former for språkutviklende samtaler. Samtaler om hverdagslige aktiviteter er med på at barna tilegner seg språk. De lærer mer hvis de selv er med i samtalen, gjennom såkalt dialogisk samtale. Det er den voksnes ansvar å invitere til samtaler som kan hjelpe barna å utvikle språket sitt, slik Mette gjør med Line. For små barn som ytrer seg med ufullstendige setninger vil det være en form for stillasbygning å gjenta den fulle setningen tilbake til barnet (Utdanningsdirektoratet, 2013:13). Gjennom felles opplevelser, åpne spørsmål og voksne som bryr seg skapes motivasjon for barnets språktilegnelse. Å ta seg tid i hverdagen til å benevne det man holder på med legger man til rette for god språkstimulering. Personalet i en barnehage skal sette seg ned på barnas nivå og må prøve å skape tillit til dem slik at barnet føler trygghet og gjør kommunikasjon og bruk av språk til noe positivt (Ibid:7).

Garderobesituasjonen er en viktig del av barnehagens hverdag. De minste barna har behov for hjelp til å kle på og personalet har behov å gjennomføre målet om å få alle barna ut. Det er mange elementer i en garderobe som kan føre til gode samtaler, men som også kan føre til avbrytelser. Barnet er kanskje ikke like opptatt av å følge målet den voksne har for situasjonen og kan være opptatt av å leke med klærne, de andre barna eller andre ting som befinner seg i garderoben. At personalet klarer å improvisere og spille på lag med barna der hvor klærne de skal kle på seg plutselig blir teppet i ”titt-tei” leken. Det språklige samspillet mellom et barn og en voksen i en slik situasjon er med på å skape positiv respons på barns fantasi og humor. Et godt språklig samspill mellom personalet og barna i barnehagen skjer når både den voksne og barnet blir påvirket og forandret av hverandres samtalepartner (Haugen,Løkken&Röthle,2013:118).

2.3 DEN GODE SAMTALEN

Når barn kommuniserer er det viktig at voksne tar seg tid til å høre på dem og ta tak i det innholdet de ønsker å formidle. Dette er den viktigste måten å stimulere språket på og det er viktig for små barn at man setter ord på det som fanger interessen deres. Vi skal være bekræftende voksne før vi oppfordrer til videre samtale (Høigård, Mjør & Hoel, 2009:25). Dette kan vi karakterisere som den gode samtalen, hvor vi applauderer engasjementet til barna og ved behov utvider det de forteller oss uten å rette på dem. Dermed gjentar vi det som blir sagt med en full setning slik at barnet etterhvert vil forstå hvordan det skal sies, uten at de mister gleden i snakke med den voksne. Hvis barn blir rettet mye på er det vanlig at de forstår at det de har sagt er feil, men ikke nødvendigvis hvorfor dette er feil. Man skal være forsiktig med å rette på barn i denne alderen da det er lett at de mister motivasjonen til videre samtale og dermed også videre språkutvikling (Ibid:26).

2.4 VYGOTSKY

Den russiske utviklingspsykologen Lev Vygotsky levde bare en kort tid på begynnelsen av 1900-tallet, men kom med synspunkter på intellektuell utvikling som har hatt stor betydning for hvordan barn tenker og utvikler seg (Evenshaug&Hallen,2000:109). Han la grunnlaget for at vi i dag vet at kognitiv utvikling skjer gjennom samspill og samarbeid med andre. Han hadde en sosiokulturell oppfatning av utviklingen og mente at barns utvikling gikk fra det sosiale til det individuelle. Hvis barn skulle lære seg noe, måtte de gjennom en dialogisk samarbeid med en signifikant andre først, for så å kunne internalisere dette og ha muligheten til å gjøre det alene. Vygotsky omtalte dette som barnets proksimale utviklingszone hvor vanskelige oppgaver på det kognitive området for barnet kunne oppnås ved hjelp og veiledning fra andre (Evenshaug og Hallen,2000:126). Akkurat som hus trenger stillas rundt seg når det bygges, ble det betegnet at barns kognitive utvikling for å oppnå ny forståelse og mestring av problemer kunne karakteriseres som Stillasbygging (Ibid:126). Stillasbygging ble først introdusert av Wood, Bruner & Ross (1976), men var bygget på den proksimale utviklingszone som Vygotsky hadde uttalt seg om innenfor barns utvikling (Linden,1989:37). I følge Vygotsky var det i den proksimale utviklingssonen at det var en binding mellom læring og utvikling. Han mente at utviklingen var avhengig av læringen og at et barn kunne bare utvikle seg kognitivt etter at læring hadde skjedd (Evenshaug&Hallen,2000:127).

3.0 METODE

3.1 FØRFORSTÅELEN

Når jeg skriver en oppgave som dette er det naturlig at jeg tar fatt på oppgaven med en del tanker om emnet. I følge Dalland er det viktig å være klar over sin egen førforståelse eller fordom av oppgaven man er i ferd med å skrive (Dalland, 2013:117). Jeg skal gå inn i rollen som datainnsamler hvor jeg skal forstå hvordan andre tenker og se på hva de faktisk gjør. Her er det viktig å være klar over at jeg kan bli blendet av de erfaringene jeg har med jobb i barnehage og førskolelærerutdanningen jeg snart er ferdig med. Det kan gjøre det lettere for meg å forstå hva intervjuobjektet prøver å formidle samtidig som det kan være vanskelig å bli en ordentlig tredjepart. Ved å legge egne tolkninger inn i svarene jeg oppnår, vil det naturlig nok få konsekvenser for hvordan oppgaven formes. Derfor er det viktig å prøve å være så objektiv som mulig og ta meg god tid til datainnsamling. Jeg må virkelig sette meg inn i hva de snakker om og spørre om å få svarene utdypet hvis jeg ikke forstår hva som blir sagt.

3.2 BRUK AV METODE

I denne oppgaven har jeg tatt utgangspunkt i kvalitativ data for å få et innblikk i barnehagens kunnskap, organisering og tanker om toåringenes språkstimulering i garderobesituasjonen. Dette vil si at oppgaven i bunn og grunn handler om å ta for seg følelser og opplevelser innenfor et tema(Dalland, 2013:112). Gjennom bruk av kvalitativ metode har jeg muligheten til å gå i dybden på tema. Observasjon og intervju i barnehagen vil gi en nærhet til det feltet jeg skal undersøke og dermed kan jeg få en bedre forståelse av hvordan de jobber med språkstimuleringen i barnehagen.

3.2.1 OBSERVASJON

Med observasjon mener jeg å ta for meg en spesifikk situasjon og holde min oppmerksomhet på denne i en angitt tid. Her har jeg avgrenset til en garderobesituasjon og skal være våken og oppmerksom på det som skjer rundt meg (Løkken&Søbstad,2003:37). Observasjonen min er begrenset til en halvtime hver morgen hvor fokuset er på det språklige samspillet mellom personalet og barna i garderobesituasjonen. Den kan karakteriseres som en strukturert og formalisert observasjon da jeg vet hva jeg skal se etter og har lest meg opp på tema i forkant (Løkken&Søbstad,2003:43). Under observasjonene har jeg vært en passiv tilskuer i garderoben. Det har vært en åpen observasjon slik at personalet har vært klar over hva det er

jeg observerer. Observasjonene har blitt nedfelt i praksisfortellinger underveis (Løkke&Søbstad,2003:45).

3.2.2 INTERVJU

Jeg har også gjennomført et semistrukturert intervju (Løkken&Søbstad,2003:98). Jeg fulgte en intervjuguide (vedlegg2) som inneholdt åpne spørsmål. Dette ble gjort for å gi intervjuobjektet muligheten til å snakke fritt, samtidig som jeg passet på å få svar på det jeg trengte (Løkken&Søbstad,2003:100). Da jeg i utgangspunktet var opptatt av å vite hva en fagperson kunne fortelle meg om språkstimulering for toåringene i påkledningen, falt det naturlig å foreta et strategisk utvalg av intervjuobjektet (Dalland,2013:163). Jeg følte at jeg ville få best svar fra en pedagog som jobbet aktivt med toåringene og det ble derfor naturlig hvem jeg ville ha intervju med i barnehagen. For at pedagogen som hadde med toåringene å gjøre ikke skulle føle seg presset til å gjennomføre dette intervjuet tok jeg først kontakt med styrer i barnehagen. Dagen jeg skulle gjennomføre intervjuet, kom jeg tidlig nok for å ha tid til å bli litt kjent i barnehagen og foreta en observasjon før intervjuet. Dette for å få et inntrykk av garderobesituasjonen før jeg presenterte spørsmålene mine. Pedagogen ville dermed være godt informert om hva jeg så etter. Jeg spurte om samtykke til å ta opp samtalen jeg hadde for å være helt sikker på at jeg fikk med meg alt som ble sagt og poengterte også at både barnehage og intervju/observasjon ville bli anonymisert gjennom hele oppgaven (Dalland,2013:166). Jeg begynte intervjuet med spørsmål om barnehagen generelt for å få pedagogen til å slappe av, og deretter fikk jeg en naturlig overgang til tema ved hjelp av intervjuguiden.

3.3 FEILKILDER

Siden oppgaven bare tar utgangspunkt i en barnehage og dermed den pedagogen som har med toåringene å gjøre, vil denne oppgaven kun være representativ som aktuell forskning for denne barnehagen. Det er også viktig å være klar over at jeg gjennom observasjon bare har sett en liten brøkdel av den påkledningen som foregår i barnehagen hele året. Derfor vil observasjonene være basert på de utvalgte dagene og jeg må være klar over at dagsform på barn og ansatte spiller inn på hvordan påkledningssituasjonen utspiller seg. En mulig feilkilde kan også være min plassering under observasjonene. Det at jeg bare er en person som skal få med meg mange simultane påkledninger gjør at jeg må ta et utvalg av det jeg ser på som interessante observasjoner.

3.4 ETISKE VURDERINGER

Kunnskapsdepartementet har opprettet forskningsetiske komiteer for å ivareta enkeltpersoners og samfunnets interesser innen forskning (Dalland,2013:98). Komiteene fungerer som en plass man kan søke råd og veiledning i forbindelse med tema man velger å skrive om. Forskningskomiteen for samfunnsfag og humaniora (NESH) har retningslinjer som gir intervju og observasjonsobjekter rett til fritt samtykke og informasjon om det som skal utforskes (ibid:99). Jeg startet med å sende forespørsel til barnehagen, direkte til styrer. Der forklarte jeg kort om hva jeg ønsket å undersøke og spurte om det var greit at jeg brukte denne barnehagen som utgangspunkt for min bacheloroppgave. Da jeg fikk samtykke til å gjøre dette, tok jeg kontakt med barnehagen for å høre om når det passet. Da jeg ankom barnehagen forsikret jeg meg om de var informert om tema jeg skulle skrive om og passet på at de var klar over at dette var frivillig. Da jeg skulle gjennomføre intervjuet informerte jeg om at barnehagen og alle personer som var involvert i oppgaven ville bli anonymisert, og at det ikke ville være en mulighet til å identifisere disse personene i oppgaven. Jeg fikk lov til å bruke opptak under intervjuet for å være sikker på at jeg fikk med alt som ble sagt og forsikret henne om at dette ville bli slettet etter at det var transkribert. Det transkriberte arbeidet blir oppbevart på en passord-beskyttet datamaskin til oppgaven er ferdig og vil bli destruert etterpå. Intervjuet inneholder ingen form for personopplysninger eller info som kan gjenkjenne barnehagen. Før jeg begynte undersøkelsen og intervjuet tok jeg kontakt med Personvernombudet for forskning ved Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD) for å høre om oppgaven jeg skulle skrive ble meldepliktig (ibid:101). Jeg fikk informert om hvordan jeg skulle gjennomføre prosjektet og hva det handlet om, og fikk bekreftet at prosjektet mitt ikke ble meldepliktig.

4.0 PRESENTASJON AV DATA OG DRØFTING

”Pelle, 2år, har fått på seg ullklærne selv og sitter på gulvet og ser på de andre barna i garderoben. Turid gir ham regntøyet og han fortsetter med å kle på regnbuksen. ”Kom, så skal æ hjelp dæ” sier Turid og Pelle reiser seg opp og rygger inn i fanget hennes. Turid holder opp jakken og Pelle tar inn en arm først og så den andre. Pelle snur seg mot Turid og hun hjelper han med glidelåsen. Det er stille mellom Pelle og Turid. Hun holder opp en vott og Pelle tar en hånd inn og så tar de den andre. Turid finner fram luen og buffen hans og tar den på han. ”Sånn, nu kan vi gå å finn støvlan dine” og de forsvinner begge ut i gangen.”

Denne fortellingen om Pelle og Turid er en motvekt til fortellingen om Mette og Line i innledningen av denne oppgaven. Gjennom flere observasjoner under arbeidet av denne oppgaven har jeg observert flere ulike påkledningssituasjoner og disse to historiene er gode eksempler som viser hva jeg så i barnehagen. Jeg kommer til å ta utgangspunkt i disse under drøftingen av funnene jeg har gjort.

Observasjonene ble gjort på en småbarnsavdeling med tjue barn. Av disse barna har jeg observert tolv toåringer under påkledning i garderoben.

Språkstimulering er et stort tema og det er mye man kan skrive om. Etter å ha lest meg opp på teorien på området har jeg valgt å gå i dybden på to funn som jeg ser på som veldig viktig for barns språkutvikling.

4.1 FUNN 1: SAMTALE MED BARNA, BENEVNING OG POSITIV OPPMUNTRING

Gjennom intervjuet med pedagogen kom det fram at språkstimuleringen var en utrolig viktig del av hverdagen på avdelingen i alle situasjoner, men kanskje spesielt i påkledningen. Det ble påpekt at grunnlaget for språket blir lagt i denne perioden av livet og spesielt benevning er noe de jobber mye med. Hvis ikke de voksne bruker språket aktivt vil det ta lengre tid for barna å lære det. Å snakke med barna er viktig, også med de barna som kler på seg selv.

Under observasjonene så jeg at de brukte språket mye. Fortellingen om Mette og Line i begynnelsen av denne oppgaven er et godt eksempel på hvordan en typisk påkledning foregikk i denne barnehagen. Barna var kommet på forskjellige stadier i språkutviklingen og noen pratet mye, mens andre laget lite lyd. Når barna fikk hjelp til å kle på var flere av de voksne opptatt av å snakke med barna. Når Mette forteller Line at hun skal ha på buff, lue og votter benevner hun objekter som Line skal ha på seg. Selv om Line ikke prater så mye snakker fortsatt Mette til henne som om hun gjør det. Gjennom flere observasjoner hører jeg alt av yttertøy blir benevnt og at det blir gjennomført monologer fra de voksnes side, mens mellom andre foregår det samtaler om hva de har gjort dagen før eller andre ting som opptar barna. For noen av barna blir det i tillegg til benevning av klærne gjort klar forskjell på høyre og venstre. ”Så tar vi høyre foten inn i buksa...og da mangla vi bare venstre fot”. Det har også gått igjen gjennom flere av observasjonene jeg har gjort at de voksne gjentar det barna sier uten å påpeke at det barna har sagt er feil uttalelse. Et eksempel på dette er hvordan en gutt spurte en voksen ”Kan du lælp mæ?” der den voksne svarte ”ja, bare vent litt så kommer æ snart å hjelpa dæ”.

Jeg ser at det er helt klart et samsvar mellom det pedagogen ønsker at de skal ha fokus på, hva hun mener at de gjør i hverdagen og det de faktisk gjør i påkledningen. Det at de voksne deltar aktivt med språket i garderoben er viktig slik at de oppmuntrer til samtale. Mette går fram som et godt eksempel for Line ved at hun snakker til henne selv om hun ikke får noen ordentlige svar. Gjennom slik samhandling mener jeg at Mette er med på å bekrefte Line som person og tar hensyn til henne selv om hun ikke først forstår hva Line vil. Her må Mette tolke kroppsspråket til Line og ytringene hun kommer med. Hun forstår fort at noe ikke er som det skal og når hun oppdager at skoene blir for trang beskriver hun problemet for Line slik at hun er med på å sette ord på det Line prøver å ytre.

Her vil jeg knytte en tråd til Merleau-Pontys (1945) sammenheng mellom det verbale og nonverbale språket til toddleren og hvordan Line kommuniserer uten ord og Mette setter ord på dette. Dette er med på å gi Line en førstehåndserfaring med at skoen er for trang. Slike samspill vil hjelpe Line med begrepsinnlæring og bruk av språk (Høigård,2006:148). Mette legger til rette for at Line skal føle seg sett gjennom øyekontakt og det faktum at hun tar seg tid til å finne ut hva som plager henne. Hun går også fram som et godt eksempel ved å snakke som om det er Mette selv som burde skjønt hva som var galt tidligere og bekrefter med det at Lines ytringer betyr noe. Denne observasjonen og flere av de jeg har gjort i denne oppgaven er i tråd med Vygotskys teori om den proksimale utviklingssonen. Det at barna får lære nye ord gjennom benevning og samtale med de voksne i garderoben gir barna førstehåndserfaring som de kan ta med seg videre og internalisere til eget bruk (Evenshaug & Hallen,2000:126).

Selv om jeg i all hovedsak har sett mye god kommunikasjon og oppfordring til samtale og lek med språket i mange av observasjonene, har jeg også tatt noen observasjoner som ikke viser dette. Fortellingen om Pelle og Turid i innledningen til dette kapitlet er et eksempel hvor jeg får inntrykk av at voksen-barn relasjonen ikke er så viktig, men at det er målet om å komme seg ut som står fremst. Pelle får hjelp, men det er lite benevning av hva som blir tatt på. Turid tar ikke initiativ til å holde en samtale gående, noe en situasjon som dette gir store muligheter for. Over tid kan en påkledning som dette være med på å hemme barnas språklige utvikling. Hvis Pelle og de andre barna ikke får kontinuerlig høre benevning på alle klærne de skal ha på og at språket blir brukt aktivt vil det bli vanskelig for dem å utvikle språket sitt. Som nevnt tidligere er barnehagen den viktigste arenaen for språkstimulering utenfor hjemmet og da er det spesielt viktig å jobbe kontinuerlig for å legge til rette for stor innsats på dette området (St.Meld.nr.23(2007-2008),2008:17).

Det at hovedfokus til pedagogen i denne barnehagen ligger på benevning for toåringene viser at pedagogen tar språkutvikling seriøst og at hun er innforstått med hva som er viktig for barn i denne alderen. I følge Høigård, Mjør & Hoel (2009) er toåringene inne i en stor ordsamlerperiode og derfor er det veldig bra for dem å få førstehåndserfaring med alle ord som skal brukes i hverdagen. Gjennom benevning vil alle barna etter hvert lære seg å si disse ordene selv hvis de ikke kan dem, og de barna som har kommet lengre i utviklingen av språket får øve seg på dem. Benevning er en viktig del av den semantiske utviklingen. I denne delen av barns språkutvikling handler det om å lære betydningen og få forståelse for språket vårt og ordforrådet er en viktig del av denne språkutviklingen (Høigård,2006:110). I samsvar med utdanningsdirektoratets språkveileder (2013) vil benevning være med på å motivere barna til god språkutvikling. Siden garderobesituasjonen er noe som foregår hver dag, gir det barna mulighet til å ”smake” på ordene og gjøre språket til en positiv opplevelse for dem.

Pedagogen legger vekt på hvor viktig det er at språket blir brukt for at barna skal lære seg det, noe som er i tråd med hvilke retningslinjer Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (2011) har lagt for dette området. Mette gir Line mulighet til å sende og tolke et budskap. Selv om noe av dette foregår som nonverbal kommunikasjon er det viktig å være klar over at dette er en måte å bygge opp språket på. Det handler om å legge til rette for gode samtaler og oppmuntre til bruk av språket. Her er det den voksnes ansvar å ta initiativ og sette ord på det som fanger interessen til barna. Ved å stille spørsmål til Line gir Mette henne muligheten til å delta aktivt i samtalen. Mette stopper opp og har naturlige pauser der hun ønsker et svar før hun selv svarer på spørsmålet. Ved å gjøre dette, viser Mette markant hvordan turveksling er tilstede i dialogen mellom de to (Haugen, Løkken & Røthle,2013:107-109).

I mange av observasjonene mine kunne jeg høre at barna prøvde seg fram med språket. De voksne var påpasselig med å følge opp samtalen barna gav interesse for å holde uten å sette fokus på feilene de gjorde. Gjennom den gode samtalen (Høigård, Mjør & Hoel, 2009) får barna den bekreftelsen de trenger for å utvikle språket og det skaper et miljø i garderoben hvor det er godkjent å prøve og feile med språket. Det er viktig å gi barna en positiv opplevelse med språket slik at barna ikke alltid føler når de voksne prater med dem så er det mas. Derfor er det utrolig viktig å ha et fokus på det positive de gjør og gi uttrykk for at det de får til er bra. Under påkledning kan dette handle om å ha en samtale med de barna som ikke får hjelp av voksne, slik at de føler seg sett og språket brukes selv om de ikke akkurat på dette

tidspunktet har en til en kontakt med den voksne. Barnet som spør om ”lælp” får beskjed om at han skal få hjelp hvis han bare venter litt, viser hvor enkelt en voksen kan ta en setning eller et ord fra barnet og veilede videre uten å kommentere at dette er feil. Dermed unngår man at barna mister gleden i å snakke, men etter hvert som barna får hørt etter på riktig uttalelse av ordene nok mange ganger så vil de selv rette opp i sin egen uttale. Dette er en form for stillasbygging rundt barnas uttale(Linden,1989:37).

Hvis det oppstår mange situasjoner slik som situasjonen med Pelle og Turid, og barna bruker språket uten å få respons fra den voksne, vil gjøre det vanskelig for barna å rette opp i feil i språket. Hvis ikke barna får høre at det heter ”støvler” og ikke ”stølver” eller at barna ikke får gjengitt riktig ordbruk på spørsmål om ikke den voksne kan ”bætt over skoen” vil i en og annen situasjon ikke ha så mye å si, men over tid vil dette utgjøre en trussel mot språkutviklingen deres. De voksne er viktige forbilder for barna og at en voksen ikke stiller opp som et stillas for barna gjennom å stimulerer språket i riktig retning kan være med på å hemme utviklingen. Den signifikante andre i den proksimale utviklingssonen Vygotsky refererer til forsvinner (Evenshaug og Hallen,2000:126). De av personalet som ikke stimulerer barna språklig vil over tid frarøve barna tiltak som kan gi dem sosial utjevning når de blir eldre (St.Meld.nr.24 (2012-2013),2013:81).

4.2 FUNN 2: PERSONALET

Gjennom intervjuet fikk jeg høre at hvis det skal jobbes aktivt med språkstimulering i en barnehage er det viktig å begynne med personalet, det er viktig å bevisstgjøre dem hvordan man skal være med barna. Dette gjelder alle situasjoner hvor man har en til en kontakt med barna i hverdagen slik som i påkledning. Man kan ikke gå ut i fra at alle vet hvordan barn lærer seg språk og hva som er viktig. Derfor er det viktig som pedagog å lære videre til sine ansatte og være bevisst på å gå fram som et godt eksempel.

Gjennom observasjonene var det veldig lett å se at det var forskjell i personalgruppen. Hos noen av personalet var det mye prat med barnet som fikk hjelp samtidig som de balanserte samtalen med de av barna som kledde på seg selv og ikke hadde en egen voksen til å hjelpe seg. Noen av samtalene var med barna, mens noen igjen var over hodet på dem mellom de voksne. De fleste var flink til å benevne det barna skulle ha på og holdt en samtale gående om de fikk svar eller ikke. Det var tydelig at pedagogen var svært opptatt av benevning og hadde fokus på barna hun kledde på gjennom hele påkledningen. Flere av de voksne lekte med barna

mens de kledde på, hvor de lekte en form for borte bø-lek med å finne armene og beina gjennom klærne. ”Kor e foten hænne? Å, e den borte vekk? Neimen – der e den jo. Og du klarte jo å få den ut helt sjøl!” er et godt eksempel på slik lek. Det var allikevel noen av gangene jeg observerte at enkelte voksne var veldig stille når de kledde på og målet om å komme ut virket å stå i høysete slik som i fortellingen om Pelle og Turid.

Jeg har sett hvordan de legger til rette påkledningen for toåringene. De går ut på morgenen etter samlingsstund, hvor de begynner med to eller tre om gangen. Klærne legges fram på gulvet og de voksne hjelper til. De største av toåringene prøver å kle på selv, mens personalet holder i gang en dialog med dem. De spør hva de skal ha på seg og oppmuntrer til å prøve på nytt når det er noe av det barna kler på seg som blir feil eller som de ikke får til. Etter hvert som de kommer i gang med påkledningen har jeg sett en tendens til at det kanskje blir litt fortgang i påkledningen, og at det da blir mange barn i garderoben samtidig.

Det er ingen tvil om at pedagogen i denne barnehagen ønsker at språkstimulering skal være en stor del av påkledningen i garderoben. Dette viser hun gjennom intervjuet og i praksis med å gå fram som et godt eksempel. Gjennom alle gangene jeg er der for å observere, snakker hun tydelig med barna og har sitt fokus rettet mot barna og ikke de andre voksne i garderoben. Hun passer på å gi mye oppmerksomhet til barnet hun hjelper gjennom samtale og benevning, men er også opptatt av å få med de barna som sitter på gulvet og prøver selv å kle på seg. Det er vanskelig å vite om pedagogen er slik alle dager når hun er tilstede i garderoben eller om det er bevisstgjøring for at jeg har vært der. Uansett er hun flink til å benevne og gi barna førstehåndserfaringer med alle klær de skal kle på seg (Høigård,2006:148). Hun viser helt tydelig hvordan hun ønsker at det skal være i garderoben og i all hovedsak synes jeg avdelingen bærer preg av at dette smittes over på de fleste andre ansatte. Gjennom gode samtaler og at personalet jobber aktivt med språkstimulering på barnas egne premisser er med på å skape trygghet og tillit til de voksne som igjen er med på å gi barna positive opplevelser med bruk av språket (Utviklingsdirektoratet, 2013:7).

St.meld. 16 (2007) og st.meld.23 (2008) viser til hvor viktig tidlig språkstimulering er og hvor stor påvirkning barnehagen har som læringsarena. Dette er viktige meldinger som ansatte burde informeres om. Pedagogen snakker om hvor viktig det er å veilede ansatte slik at de jobber med språkstimulering på en tilfredsstillende måte. Det finnes flere måter å gjøre dette på og det er et tema som er under utvikling hele tiden og som det er viktig å holde seg oppdatert på. Gjennom personalmøter og avdelingsmøter kan det være lurt å snakke sammen

om hvordan man vil ha det på avdelingen. Finne en felles tråd slik at alle på avdelingen oppfører seg noenlunde likt i garderoben.

Det er noen i personalet som viker fra det jeg vil kalle normalen i påkledningen i denne barnehagen og derfor tror jeg at de kan ha mye å hente på å informere og snakke sammen og dermed lære av hverandre om dette temaet. Fortellingen om Pelle og Turid som vi hørte om i begynnelsen av dette kapitlet var et godt eksempel på hvordan noen av påkledningene foregikk. Her kunne jeg se lite kommunikasjon mellom barn og voksen og jeg fikk inntrykk av at hele situasjon gikk på rutine. Den voksne holdt opp votten og barnet tok automatisk inn hånden. Målet ble å få Pelle ut i stedet for at han skulle få en til en kontakt med en voksen og mulighet til å bli stimulert med språk. Her tenker jeg at ved at avdelingen kontinuerlig jobber med språkstimulering og snakker sammen om hva som er viktig å gjøre, hvorfor dette er viktig og sist, men ikke minst hvordan dette skal gjøres, vil det gi de voksne som kanskje ikke vet hvor viktig språkstimulering er, mangler oppdatering på området eller ikke har motivasjon for emnet kan få mulighet til å utvikle dette. Ved at de står samlet om måten å jobbe med språkstimulering på, blir det lettere for alle å følge opp hverandre. De kan samhandle om det de ønsker å gjøre, og påminne hverandre hva som er bestemt i plenum.

Da de begynte påkledningene etter samlingsstund var det alltid noen få barn av gangen som kom i garderoben. Det begynte med at de hadde god tid til barna som var der og at de som kom først i garderoben gjerne var de som fikk best tilrettelagt språkstimulering. Etter hvert som noen barn var ferdige med å kle på seg gikk en voksen ut med dem. Da ble det gjerne litt mange barn samtidig i garderoben, og de voksne som var igjen skulle ha kontroll på de som var igjen. Ved at det ble for mange i garderoben samtidig ble det lett til at noen barn ble oversett og overlatt til seg selv. For å sikre en god språkstimulering for alle barna kan det være lurt å ha færre barn i garderoben samtidig. Hvis dagen organiseres på en slik måte at en voksen sitter inne på avdelingen fram til det er god nok plass i garderoben til at de voksne som er der kan holde språklig kontakt med de barna som er tilstede, vil kanskje påkledningen ta noe lengre tid, men også gi rom for bedre språkstimulering for alle barna.

For at en pedagog skal legge til rette for god språkstimulering må man kontinuerlig snakke om tema og komme med eksempler på hvordan god språkstimulering foregår. Man må motivere ansatte og alltid jobbe med personalet. Det er viktig å bruke personalet som egne ressurspersoner. Det er alltid slik på en arbeidsplass at de man jobber sammen med har forskjellige områder som både interesserer mer og man er flinkere på enn andre. Her kan det

være lurt å lære av hverandre og dra fram de som er flinke og kreative i påkledningen med toåringene og la dem få komme med tips og være forbilde for de andre. Det er veldig bra at pedagogisk leder går fram som et godt eksempel, men det er også bra å dra fram gode situasjoner og gjøre et poeng av de andre ansatte. Her tenker jeg spesielt på de voksne som var flinke til å dra med leken inn i påkledningen. Enten det er å finne frem foten gjennom buksen eller gjemme ansiktet i buffen, for så å tulle med hvor Pelle har blitt av er med på å vekke interessen til barna. Språket blir en form for lek som er forenelig med barnas fantasi og humor og er med på å gi et godt språklig samspill mellom personal og barn (Haugen, Løkken & Røthle,2013:118).

4.3 UTVIKLINGSMULIGHETER

Gjennom samtalen med pedagogen ble det poengtert hvor viktig det var å begynne med personalet når det gjaldt fokus på språkstimulering. Det ble allikevel ikke utdypet hvordan de faktisk jobber med personalet. Gjennom de to funnene jeg har valgt å fokusere på i denne drøftingen kommer det fram at dette er en barnehage hvor språkstimulering er et fokusområde som de jobber med, men er også et område de har forbedringspotensial på. De har flere voksne som både bevisst og ubevisst tøyser og tuller og har det gøy med språklig samspill med barna, men også voksne som ikke viser dette engasjementet.

Når språkstimulering er et område de har fokus på burde det jobbes aktivt med å få hele personalgruppen til å stå samlet om hvordan dette arbeidet skal utføres. Det er helt forståelig at man ikke alltid kan være på topp og språkstimuleringen noen ganger faller litt i bakhånd, men det burde være et fokus som kontinuerlig snakkes om og påpekes slik at alle ansatte er innforstått med hva som forventes av dem. Her vil jeg si at det er pedagogens ansvar å hele tiden oppdatere seg og sine ansatte på hvorfor språkstimulering er viktig og hvordan dette kan læres. Det vil ikke nødvendigvis si at det er pedagogen som skal gjøre arbeidet, men det er hennes ansvar å se til at det blir gjort. Her er det mange måter å lære av hverandre, og den viktigste ressursen er kanskje sitt eget personale. Gode påkledningssituasjoner burde løftes fram og fortelles til de andre. Hvorfor var dette bra? Og hvordan kan vi videreføre dette? Sammen burde personalet sette seg et felles mål slik at det er lettere å følge opp at det de ønsker å gjøre blir gjort. Gjennom personalmøter er det også mulig å ta for seg teori og gå i dybden på enkelte deler av tema som kan være av interesse for personalet. Man kan for eksempel fordype seg i Vygotsky og gjennom tegning forklare modellen hans om den

proksimale sone. Dette vil kanskje gjøre det lettere for personalet å visualisere teorien og det er også en fin mulighet til å stimulere assistentene akademisk.

Det er mye lærdom å ta ut fra arbeidet med denne oppgaven. Jeg har fått se hvor bra det er å gå frem som et godt eksempel som pedagog i påkledningen. Ved at hun bruker språket og har sitt fokus på barna i garderoben er hun med på å gi inspirasjon til de andre ansatte. Det er også lettere å bringe dette opp på personalmøter og avdelingsmøter når man kan gå god for at dette er noe man utfører selv. Benevning gjennom samtaler og positiv oppmuntring er i tråd med hva teorien sier på området og er et veldig bra utgangspunkt for barnehagen. Det er mange forskjellige måter å jobbe med språkstimulering på, selv på et avgrenset område som i garderoben, og jeg må si meg enig i at fokuset avdelingen har tatt gjenspeiler god tilrettelegging av språkstimulering og er i tråd med Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (Kunnskapsdepartementet,2011:40).

Jeg har også sett at det kan være nyttig å lage planer for hvordan man skal jobbe med språkstimulering og ta i bruk kurs, rollelek og ikke minst løfte frem gode situasjoner i garderoben eller egenskaper til personalet for å passe på at man alltid har et felles ståsted. Her kan man jobbe i tidsperspektiv og kvalitetssikre jobben man gjør på hvert avdelingsmøte. De hadde fokus på språkstimulering, men det kom ikke fram hvilket tidsperspektiv de hadde på området og hvordan de i denne barnehagen passet på at dette ble gjort. Ved at pedagogen hadde laget klare tiltaksplaner på hvordan de sammen forventet at språkstimulering skulle komme fram i hverdagen og hvordan de skulle måle at dette ble gjort, ville gjort det mulig å ta for seg de av personalet som ikke fulgte opp dette.

For at pedagogen skal legge til rette for god språkstimulering blant toåringene i påkledning, skal hun sammen med personalet legge til rette for at barna selv ønsker å bruke språket. Et forslag her vil være å utnytte samlingsstunden de har med toåringene før de går i garderoben for å kle på seg. De samlingsstundene jeg fikk med meg ble det først og fremst sunget sanger som i seg selv er vel og bra, men ved å koble samlingsstunden opp mot påkledningen de så skal videre til, vil det gi grobunn for gode samtaler med barna. Et tips kan være å avslutte samlingsstunden med å snakke om været i dag. Når de snakker om dette vil det være naturlig å snakke om hva de trenger å ha på seg når de skal ut. Her kan de for eksempel bruke flanellograf med bilder av regntøy, støvler, vinterdress, vintersko, joggesko eller det været tilsier at de burde ha på seg. Det blir en fin måte å benevne det de skal ha på seg i tillegg til at det gjør det lettere for personalet i garderoben å sette i gang en samtale som viser tilbake til

det de har gjort i samlingsstunden. Denne flanellografen kan settes ut i garderoben slik at barna under hele påkledningen kan sjekke at de har tatt på seg det de trenger og jeg har tro på at dette inspirerer barna til å øve på benevningen og vil snakke om dette med de voksne. ”Så må vi ta på støvlan, sånn som vi snakka om i samlingsstunda”, for eksempel. Den kan gi inspirasjon til den gode samtalen som er så utrolig viktig for barna (Høigård, Mjør & Hoel, 2009:25).

5.0 AVSLUTNING

I denne oppgaven har jeg sett på hvordan en pedagog kan legge til rette for god språkstimulering blant toåringene i påkledningen. Gjennom intervju med en pedagogisk leder og observasjon på en småbarnsavdeling i en barnehage har jeg fått ett innblikk i hvordan språkstimuleringen gjennomføres. Jeg har også lest meg opp på teori på området og prøvd å sette teori og praksis opp mot hverandre.

I barnehagen er de generelt flink til å benevne det barna skal ha på seg. De gir altså barna mange førstehåndserfaringer i påkledningen og oppmuntrer til samtale. Toåringene er kommet veldig forskjellig i den språklige utviklingen, og de respekterer dette. De tilrettelegger samtale ut ifra de barna de har med å gjøre og gjør like mye ut av samtaler med non-verbal kommunikasjon som de gjør med de barna som klarer å formidle verbalt. De er flinke til å gjenta setninger som barna uttrykker feil uten at barna blir gjort oppmerksomme på det, og hjelper barna kontinuerlig med stillasbygging. Det er allikevel forskjell mellom noen av personalet på avdelingen og det er dessverre ikke alle påkledningene som viser det glansbilde jeg har malt ovenfor.

Det påpekes av pedagogen at det må jobbes med personalet for å opprettholde god språkstimulering. Dette området er definitivt noe de må jobbe videre med. De må løfte fram gode situasjoner og kontinuerlig snakke om hvorfor språkstimulering er viktig og hvordan dette skal gjøres. Ved at de samkjører seg gjennom dialog på personal- eller avdelingsmøter, vil jeg tro at personalet jevnt over vil utføre språkstimuleringen i garderoben på en mer lik måte.

Gjennom arbeidet med denne oppgaven har jeg fått et godt inntrykk av språkstimuleringen som toåringene opplever i påkledningen. De har i tråd med forskning på område, stortingsmeldinger og teori generelt sett behovet for å ha fokus på språkstimulering.

Pedagogen er innforstått med at dette er et tema som krever kontinuerlig oppdatering og viser

engasjement med å gå fram som et godt eksempel. I tillegg til at personalet må samkjøres, vil det også være lurt å utarbeide felles mål som gjør at de lettere kan følge opp hverandre. Bedre organisering av påkledning og oppfordringer til samtale i garderoben er områder jeg ser at de har utviklingsmuligheter på.

I en oppgave som dette har jeg fått jobbet med barns språkstimulering over tid og fått mulighet til å gå i dybden på et tema som jeg kommer til å ha stor nytte av når jeg nå skal ut i jobb som førskolelærer. Jeg har sett at dette er et tema som er i kontinuerlig utvikling og dermed gjør det nødvendig å hele tiden oppdatere seg på det. Det er pedagogens jobb å oppdatere sitt personal og se til at det har den nødvendige kunnskapen som behøves for å sette fokus på språkstimuleringen i garderoben. Språket blir brukt til å formidle et budskap og derfor er benevnning en utrolig viktig del av språkstimuleringen for toåringene. Dette fordi det gir dem en mulighet til å utvikle sitt eget språk og dermed også sin egen formidling. Gjennom avdelingsmøter og personalmøter kan voksen-barn kommunikasjon trekkes fram slik at de blir bevisste sin egne handlinger og at det blir påpekt hvordan det forventes at en påkledning skal foregå. Ved at pedagogen gjør personalet oppmerksom på hvor viktig en samtale med barn kan være, vil hun motivere og oppfordre dem til god språkstimulering. Personalet må gjøres klar over hvor store forbilder de faktisk er for barna (Kunnskapsdepartementet,2011:35).

LITTERATURLISTE

- Dalland, Olav (2013). *Metode og oppgaveskriving*. Gyldendal Akademisk, Oslo.
- Evenshaug, Oddbjørn. Hallen, Dag. (2000) *Barne og ungdomspsykologi*. Gyldendal Akademisk, Gjøvik.
- Haugen, Synnøve. Gunvor Løkken. Monika Røthle (2013). *Småbarnspedagogikk*. Cappelen Damm, Oslo.
- Høigård, Anne (2011). *Barns språkutvikling – Muntlig og skriftlig*. Universitetsforlaget, Oslo.
- Høigård, Anne. Mjør, Ingeborg. Hoel, Trude (2009). *Temahefte om språkmiljø og språkstimulering i barnehagen*. Fagbokforlaget, Bergen.
- Kunnskapsdepartementet (2011). *Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver*. Fagbokforlaget, Bergen.
- Linden, Nora (1989). *Stillaser om barns læring*. Caspar, Rådal.
- Løkken, Gunvor (2010). *Toddlerkultur*. Cappelen Akademisk forlag, Oslo
- Løkken, Gunvor & Søbstad, Frode (2003). *Observasjon og intervju i barnehagen*. Universitetsforlaget, Oslo.
- Utdanningsdirektoratet (2013). *Språk i barnehagen – mye mer enn bare prat*. Veiledningsdokument, Oslo.

Elektroniske kilder:

- Aukrust, Vibeke Grøver (2005). *Tidlig språkstimulering og livslang læring – en kunnskapsoversikt*. Universitetet i Oslo. Nedlastet feb.2014 fra URL:
(http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/rapporter_planer/rapporter/2005/tidlig-sprakstimulering-og-livslang-lari.html?id=106480)
- Morken, Kristin Leifsdatter (2012). *Språkstimulering i barnehagen*. Høyskolen i Lillehammer. Nedlastet okt.2013 fra URL:
(<http://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/144707/Masteroppgave%20spesialpedagogikk%20Kristin%20Leifsdatter%20Morken%20v%C3%A5r%202012.PDF?sequence=1>)

St.Meld.nr.16(2006-2007).(2007). ..*Og ingen sto igjen. Tidlig innsats for livslang læring.*

Nedlastet 15.des. 2013 fra URL: (<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/2006-2007/stmeld-nr-16-2006-2007-.html?id=441395>)

St.Meld.nr.23 (2007-2008). (2008). *Språk bygger broer.* Nedlastet 15.des. 2013 fra URL:

(<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/2007-2008/stmeld-nr-23-2007-2008-.html?id=512449>)

St.Meld.nr.24 (2012-2013).(2013). *Framtidens barnehage.* Nedlastet jan. 2014 fra URL:

(<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/2012-2013/meld-st-24-20122013.html?id=720200>)

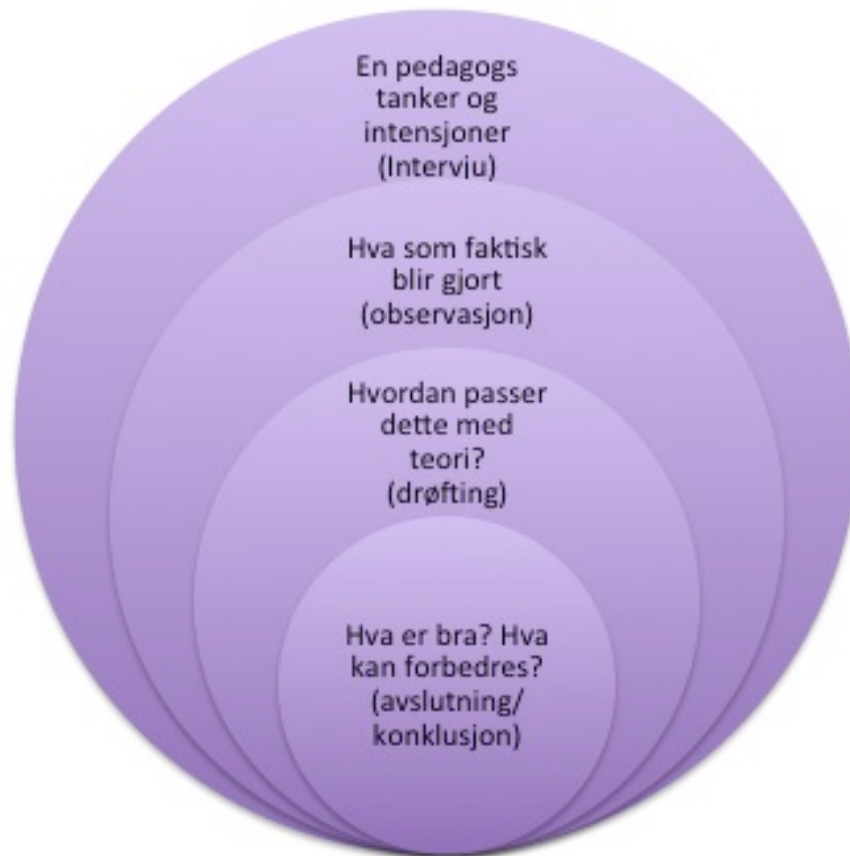
Utdanningsdirektoratet (2012). *Barns trivsel – voksnes ansvar.* Veiledningsdokument.

Nedlastet jan.2014 fra URL: (<http://www.udir.no/Barnehage/Stotterressurser/Trivsel/trivselsveileder/>)

VEDLEGG 1

OPPGAVENS OPPBYGGING

VEDLEGG 2

INTERVJUGUIDE

1. Hvor mange barn er det på avdelingen? Og hvor mange av disse er 2 åringer?
2. Hvordan er ditt syn på viktigheten av språkstimulering? Kan du utdype dette?
3. Hvordan kan du som pedagog legge til rette for god språkstimulering for toåringene i garderobesituasjon? Hvor ligger fokuset?
4. Hvordan jobber dere med språkstimuleringen i garderoben? Hvordan er forskjellen på spontan eller planlagt språkstimulering?
5. Hvor mange voksne er dere? Og hvordan veileder du personalet ditt på akkurat dette området?
6. Noe annet du vil tilføye?